

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

BULETIN DE CONJUNCTURĂ

Anul III nr.35

Noiembrie 2000

Cuprins

<i>Tendințe generale</i>	- Evoluțiile principalilor indicatori în luna noiembrie 2000.....	2
<i>Evoluția producției</i>	- Trend pozitiv al producției industriale	3
<i>Stocuri</i>	- Evoluție mai puțin favorabilă a stocurilor	5
<i>Factori care limitează producția</i>	- Blocajul financiar – principala cauză a limitării producției	6
<i>Utilizarea forței de muncă</i>	- Trend descendent al forței de muncă angajate în industrie	7
<i>Prețuri</i>	- Creștere a prețurilor	8
<i>Investiții</i>	- Evoluție pozitivă a activității de investiții	9
<i>Profitabilitate</i>	- Estimări optimiste privind evoluția profitabilității	10
<i>Secțiune grafică – evoluții sectoriale.....</i>		12
<i>Precizări metodologice.....</i>		16

*Tendențe
generale*

Evoluțiile principalilor indicatori în luna noiembrie 2000

În luna noiembrie, din opiniile exprimate de conducătorii întreprinderilor participante la sondajul de conjunctură se conturează o evoluție în general favorabilă a principalilor indicatori economici ai activității de producție industrială.

Circa 34 la sută dintre participanții la sondaj anticipează o tendință ascendentă a producției industriale, în condițiile în care atât volumul comenzilor totale, cât și al celor pentru export se vor situa pe un trend ascendent. Gradul de utilizare a capacităților de producție se estimează la nivelul de 67 la sută.

Procentajul celor care apreciază că pe ansamblul sectorului industrial stocurile de produse finite vor avea o evoluție ascendentă (circa 23 la sută dintre opinii), în creștere față de luna anterioară, îl depășește pe cel al respondenților care estimează o evoluție descendentă a acestora (circa 19 la sută). Stocurile de materii prime se situează în continuare în majoritatea ramurilor (peste 83 la sută) la un nivel satisfăcător, însă în unele sectoare persistă problemele generate de insuficiența materiilor prime.

În opinia managerilor întreprinderilor participante la sondaj, cauzele limitării creșterii economice sunt blocajul financiar, nivelul dobânzilor bancare, evoluția cursului monedei naționale, reducerea cererii pentru unele produse și lipsa materiilor prime.

Și în această lună, majoritatea agenților economici participanți la sondaj (63 la sută) speră că vor reuși să-și mențină neschimbate prețurile de desfacere. Deși în reducere față de luna anterioară, expectațiile inflaționiste sunt prezente în opiniile exprimate de participanții la sondaj; un procentaj de circa 34 la sută dintre cei chestionați apreciază că în luna noiembrie se vor confrunta cu o evoluție ascendentă a prețurilor.

Numărul de salariați din industrie se situează în continuare pe un trend descendent; procentajul celor care estimează un trend ascendent al forței de muncă este în scădere, situându-se în jurul nivelului de 13 la sută. Majoritatea respondenților estimează că nu vor avea loc modificări esențiale în ceea ce privește forța de muncă în industrie.

Auspiciile optimiste sub care a debutat trimestrul IV în ceea ce privește estimările asupra evoluției investițiilor și ratei profitabilității se mențin, dar în această lună doar circa 19 la sută și respectiv 12 la sută dintre respondenți estimează un trend ascendent al acestor indicatori. Majoritatea celor chestionați anticipează menținerea la un nivel neschimbat a volumului de investiții și a ratei profitabilității pentru această lună.

Trend pozitiv al producției industriale

Din aprecierile managerilor întreprinderilor participante la sondaj se conturează, spre deosebire de luna octombrie, o evoluție favorabilă a volumului total al comenzilor. Circa 28 la sută (față de 18 la sută în luna octombrie) dintre agenții economici a căror activitate se desfășoară în sectorul industrial estimează creșterea portofoliului de comenzi în luna în curs și peste 51 la sută anticipează menținerea acestuia la același nivel; opiniile defavorabile reprezintă circa 19 la sută.

Sectoarele care consideră că vor avea o dinamică accentuată a volumului comenzilor sunt: industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, industria de prelucrare a petrolului, industria chimică, industria textilă, industria de prelucrare a lemnului, industria de mașini și echipamente, industria de transport și distribuție de energie electrică și termică.

Evoluții	Oct. 2000	Nov. 2000
Producția	↗	↗
Comenzi noi - total, din care:	↘	↗
Comenzi noi pentru export	↗	↗
Gradul de utilizare a capacităților de producție	66,7%	67%

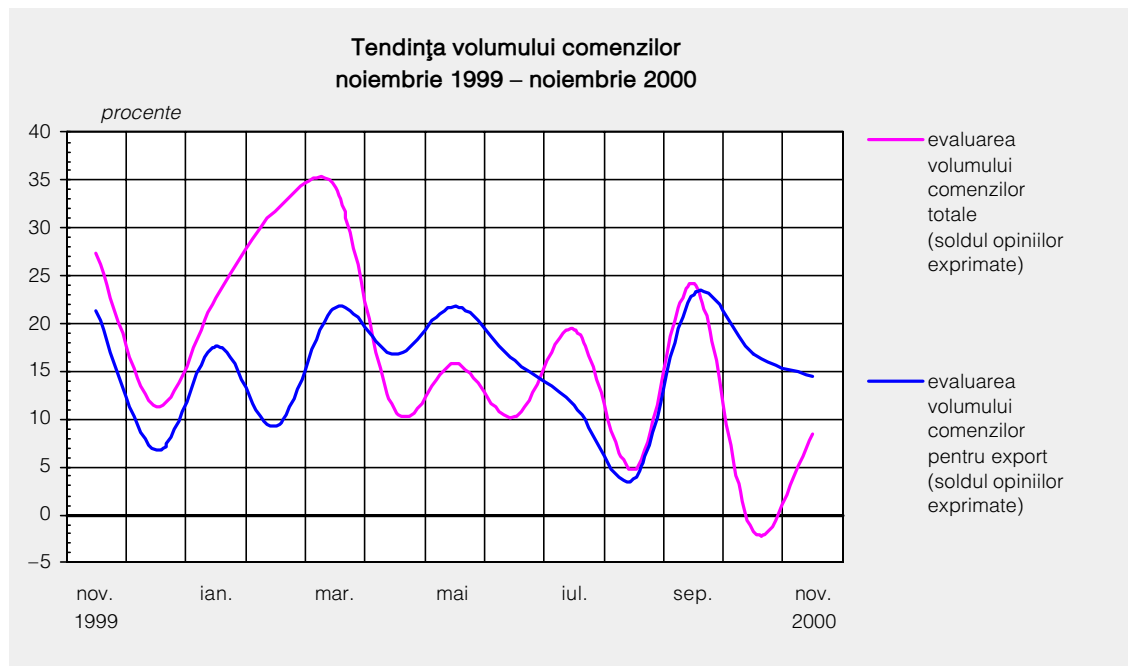
Reducerea portofoliului de comenzi este anticipată îndeosebi de către agenții economici care-și desfășoară activitatea în sectorul de extracție și preparare a cărbunelui și minereurilor metalifere, a petrolului și gazelor naturale (circa 58 la sută), precum și de o parte a celor din industria mijloacelor de transport (circa 31 la sută).

Estimările sunt favorabile și în ceea ce privește evoluția comenzilor pentru export în această lună. Circa 21 la sută dintre respondenți anticipează o creștere a exporturilor, în timp ce aproximativ 7 la sută apreciază că se vor produce reduceri ale portofoliului de comenzi pentru export. O evoluție stabilă este preconizată de 51 la sută dintre participanții la sondaj.

Agenții economici care estimează o creștere a cererii externe pentru produsele realizate sunt situați în industria de prelucrare a petrolului, industria chimică, industria de mașini și echipamente, industria ușoară, industria de prelucrare a lemnului, industria mijloacelor de transport.

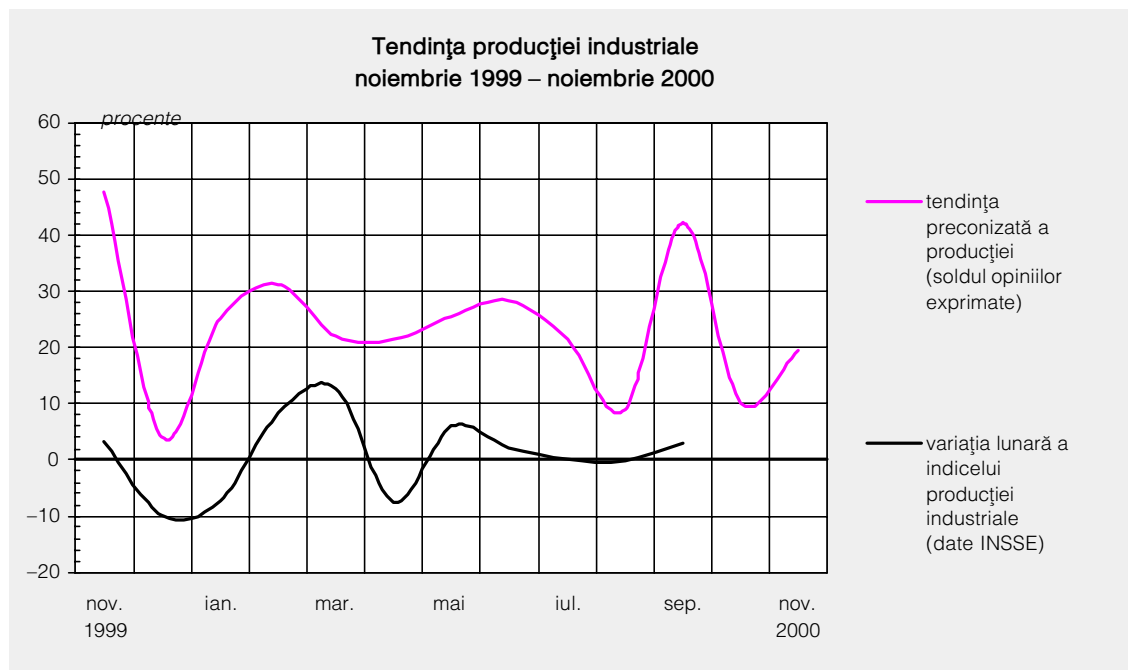
Agenții economici care își desfășoară activitatea în industria materialelor de construcții (circa 23 la sută), precum și o mică parte a celor din industria de edituri, poligrafie și din industria de construcții preconizează o reducere a cererii externe.

Evoluție favorabilă a volumului comenzilor

În ceea ce privește evoluția producției industriale, opiniile exprimate de participanții la sondajul de conjunctură anticipează un trend ascendent. Circa 34 la sută dintre respondenți estimează obținerea unei producții superioare comparativ cu luna anterioară, în timp ce aproape 14 la sută se așteaptă la reducerea producției. Menținerea producției la nivelul lunii precedente este estimată de un procentaj de 52 la sută dintre cei chestionați.

Evoluție pozitivă a producției industriale

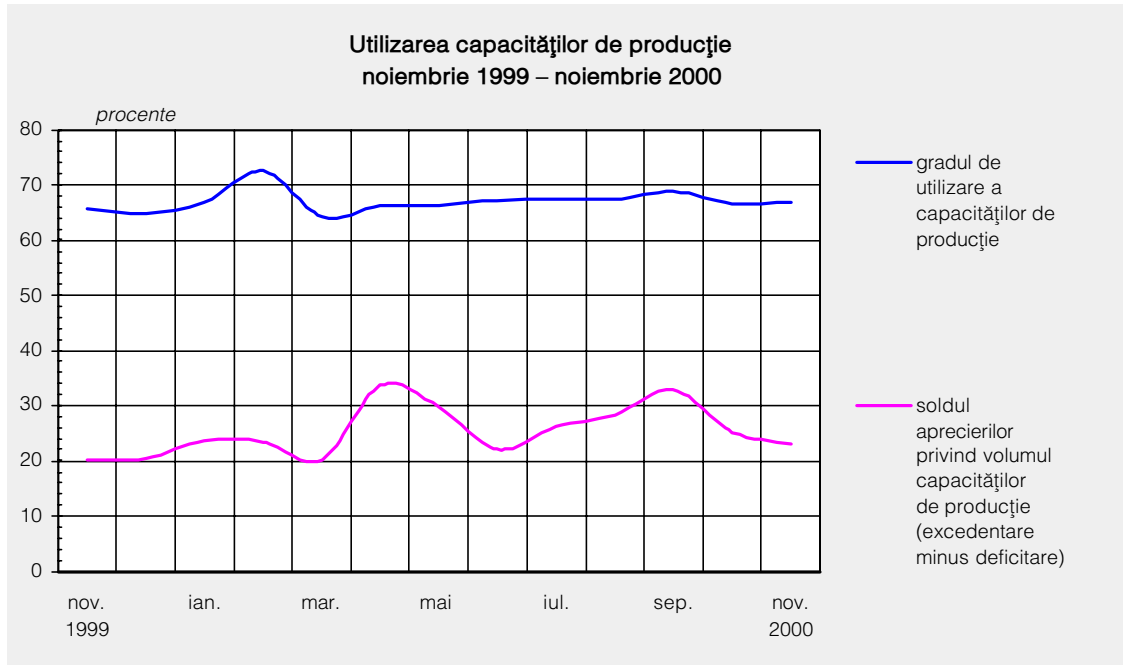

Evoluții peste media industriei în ansamblu sunt așteptate de agenții economici din următoarele sectoare de activitate: mașini și echipamente; producția, transportul și

distribuția de energie electrică și termică; industria chimică; industria textilă; prelucrarea lemnului; edituri și poligrafie; construcții.

Un trend descendent este estimat de agenții economici localizați în industria mijloacelor de transport, dar și de o parte a celor din industria de prelucrare a petrolului (aproape 39 la sută) și industria materialelor de construcții (20 la sută).

Gradul mediu de utilizare a capacităților de producție în luna noiembrie este estimat la 67 la sută. Circa 76 la sută dintre participanții la sondaj apreciază că există o bună corelație între capacitățile de producție existente și programul de producție.

*Utilizare bună
a capacităților
de producție*

Evoluție mai puțin favorabilă a stocurilor

Stocuri

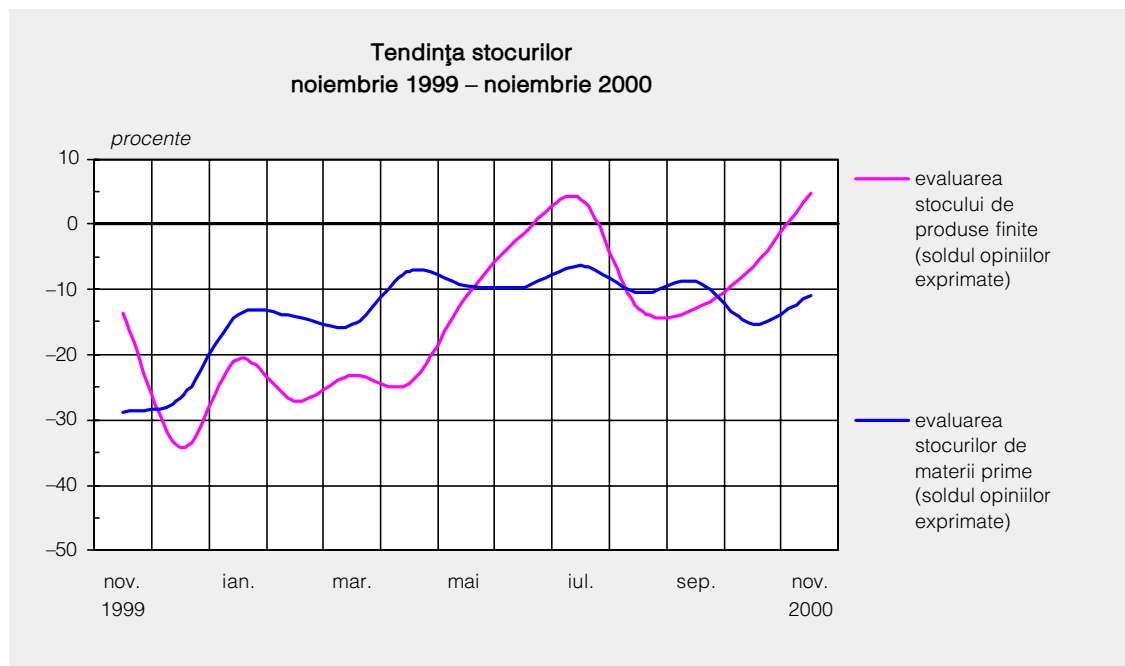
Pentru a doua oară în acest an, participanții la sondaj relevă posibilitatea stagnării fenomenului de absorbție a stocurilor de produse finite. Circa 19 la sută dintre agenții economici (față de 21 la sută în luna octombrie și de 30 la sută în luna septembrie) apreciază că dispun încă de piețe de desfacere pentru produsele realizate și că stocurile de produse finite vor avea în continuare o evoluție descendentă. Cele mai multe opinii în acest sens provin de la agenții economici din industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, industria chimică, sectorul de prelucrare a lemnului, industria alimentară, industria de mașini și echipamente și industria metalurgică, industria de edituri și poligrafie. Un procentaj de 23 la sută dintre respondenți (în creștere față de 14 la sută în luna trecută) estimează o evoluție ascendentă a stocurilor de produse finite. Sectoarele unde, în condițiile reducerii cererii, creșterea preconizată a producției va conduce la majorarea stocurilor sunt extracția și prepararea cărbunelui și a minereurilor metalifere,

extracția petrolului și a gazelor naturale, industria mijloacelor de transport, industria materialelor de construcții.

Evoluții	Oct. 2000	Nov. 2000
Stocurile de produse finite	↘	↗
Stocurile de materii prime	↘	↘

Cu toate că un procentaj reprezentând 83 la sută din participanții la sondaj apreciază că au suficiente materii prime, există ramuri unde lipsa acestora este considerată ca fiind unul dintre factorii care afectează buna desfășurare a procesului de producție.

Stagnare a fenomenului de absorbție a stocurilor de produse finite

Producătorii din industria lemnului și a mobilei, prelucrarea petrolului, industria chimică și metalurgie (în total circa 13 la sută dintre cei chestionați) semnalează persistența dificultăților în aprovizionarea cu materii prime.

Factori care limitează producția

Blocajul financiar – principala cauză a limitării producției

Ca și în lunile precedente, blocajul financiar constituie pentru majoritatea managerilor întreprinderilor participante la sondajul de conjunctură (61 la sută) principala cauză a disfuncționalităților din procesul de producție. Problemele de solvabilitate se regăsesc în majoritatea ramurilor activității industriale, fiind prezente în aprecierile unui procentaj variind între 60 și 90 la sută dintre participanții la sondaj. Mai puțin afectați se declară a fi agenții economici din industria alimentară și industria mijloacelor de transport, unde doar

26 la sută și respectiv 22 la sută dintre participanții la sondaj estimează drept principală cauză a limitării creșterii producției blocajul financiar.

Circa 37 la sută dintre participanții la sondaj apreciază că nivelul ridicat al dobânzilor practicate de bănci în relațiile cu clienții nebankari îngreunează procesul de producție și reduce șansele întreprinderilor de a accede la credite. Această opinie este exprimată de către agenții economici din următoarele ramuri: industria mijloacelor tehnicii de calcul și de birou, edituri, poligrafie, chimie și fibre sintetice, metalurgie. Acest factor are un efect mai redus în industria alimentară, industria mijloacelor de transport și în industria de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică.

Un alt factor care influențează negativ desfășurarea activității de producție este deprecierea monedei naționale, conform opiniei a circa 34 la sută dintre participanții la sondaj. Astfel de aprecieri au fost făcute de agenții economici localizați în majoritatea sectoarelor de activitate, în proporții variind între 30 și 97 la sută. Influența nefavorabilă a creșterii cursului de schimb leu/dolar pare a fi mai puțin resimțită în ramuri cum sunt: industria mijloacelor de transport, sectorul de producție și distribuție de energie electrică și termică, precum și industria materialelor de construcții.

Ca și în lunile precedente, o serie de agenți economici apreciază că portofoliul de comenzi nu asigură o acoperire corespunzătoare a programului de producție. Acest aspect este semnalat de circa 27 la sută dintre participanții la sondaj, localizați cu precădere în industria mijloacelor tehnicii de calcul și de birou, industria materialelor de construcții, industria mijloacelor de transport, sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică și în activitatea de construcții.

Lipsa materiilor prime continuă să fie semnalată ca un factor perturbator al procesului de producție în opiniile a 17 la sută dintre participanții la sondaj (în reducere față de 23 la sută în luna trecută). Agenții economici care își desfășoară activitatea în industria metalurgică, sectorul de prelucrare a petrolului, industria textilă, industria alimentară, industria de prelucrare a lemnului, industria de mașini și echipamente și în activitatea de construcții consideră că lipsa materiilor prime le îngreunează desfășurarea activității de producție.

Trend descendent al forței de muncă angajate în industrie

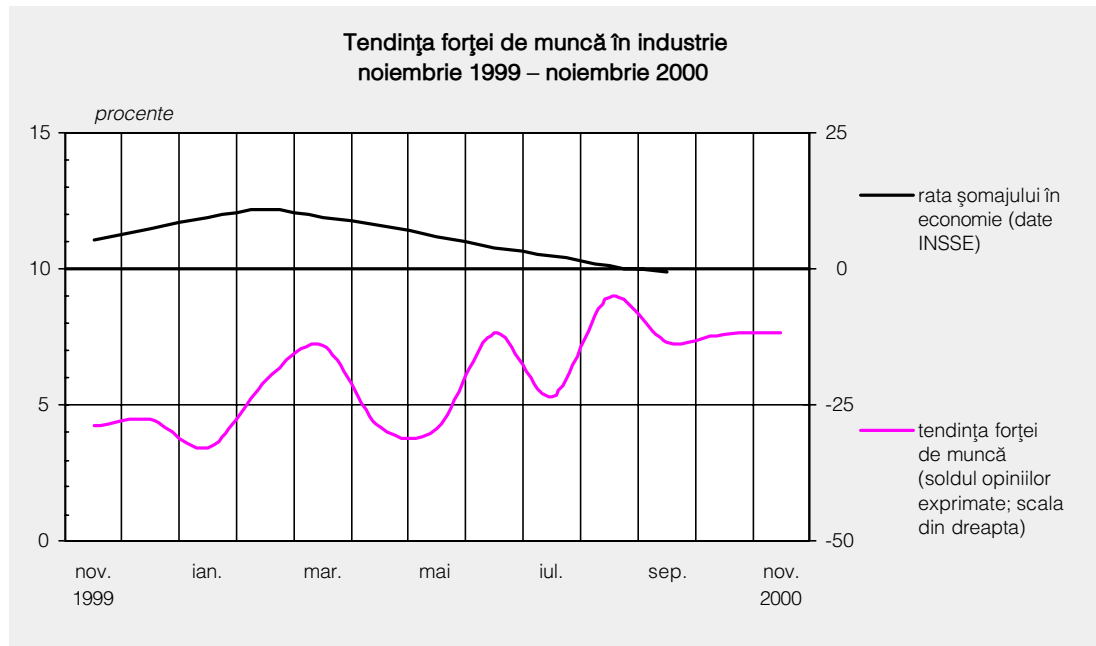
În luna noiembrie, agenții economici participanți la sondaj evidențiază menținerea trendului descendent al forței de muncă angajate în activitățile industriale.

Procentajul celor care apreciază că în ramurile pe care le reprezintă tendința predominantă este de relativă stabilitate a nivelului de utilizare a forței de muncă depășește 60 la sută, rezultând din răspunsurile agenților economici situați în sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică, industria construcțiilor, edituri, poligrafie, industria ușoară și industria metalurgică.

Utilizarea
forței de muncă

O evoluție descendentă a numărului de personal se regăsește în opiniile exprimate de agenții economici din industria de prelucrare a petrolului, industria mijloacelor de transport, industria de mașini și echipamente, industria materialelor de construcții precum și din industriile alimentară și ușoară, reprezentând în total 25 la sută din participanții la sondaj.

*Trend
descendent
al forței de
muncă
angajate în
industrie*

Ca urmare a unor așteptări optimiste privind evoluția producției, un procentaj de 13 la sută din agenții economici participanți la sondaj estimează un trend ascendent al forței de muncă. Este vorba, în principal, de agenții localizați în sectorul de extracție și preparare a cărbunelui și a minereurilor metalifere și în cel de extracție a petrolului și a gazelor naturale, unde un procent de 50 la sută dintre participanți estimează o creștere a numărului de personal.

Prețuri

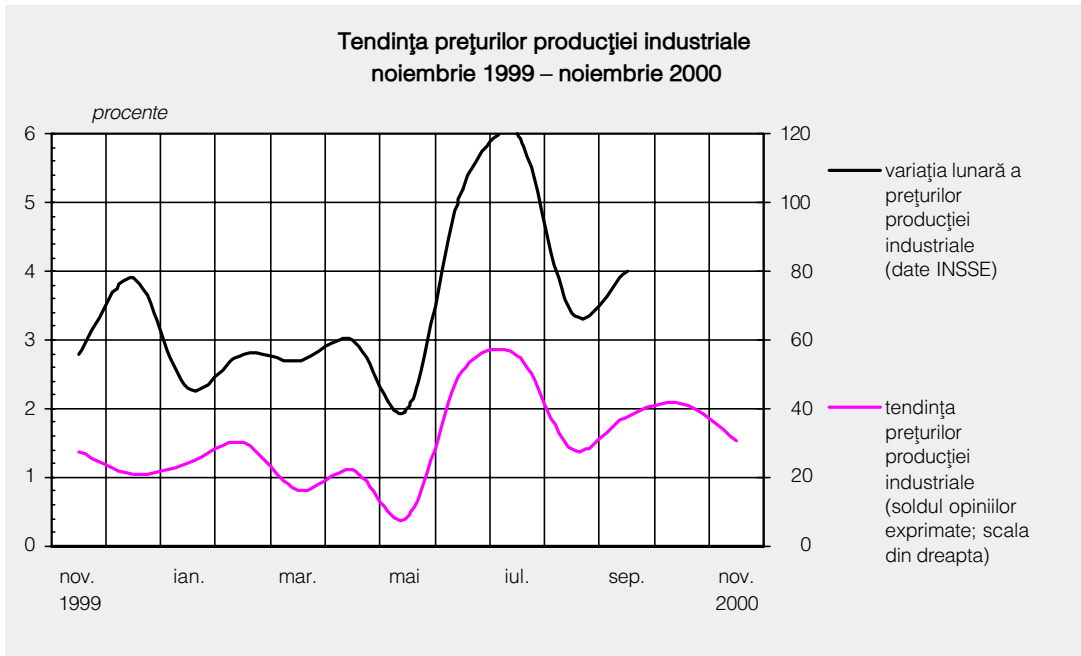
Creștere a prețurilor

Deși mai redusă față de lunile anterioare, presiunea expectațiilor inflaționiste continuă să fie prezentă în aprecierile agenților economici și în luna noiembrie a acestui an. Aproape 34 la sută dintre participanții la sondaj (față de 45 la sută în luna anterioară) anticipează o evoluție ascendentă a prețurilor producției industriale.

Creșteri de prețuri sunt așteptate în sectorul de extracție și preparare a cărbunelui și a minereurilor metalifere, în sectorul de extracție a petrolului și a gazelor naturale, industria de prelucrare a lemnului, industria chimică, industria de construcții, industria de mașini și echipamente.

Cea mai mare parte a participanților la sondaj (circa 63 la sută) estimează că în sectoarele pe care le reprezintă nu vor avea loc modificări ale prețurilor practicate.

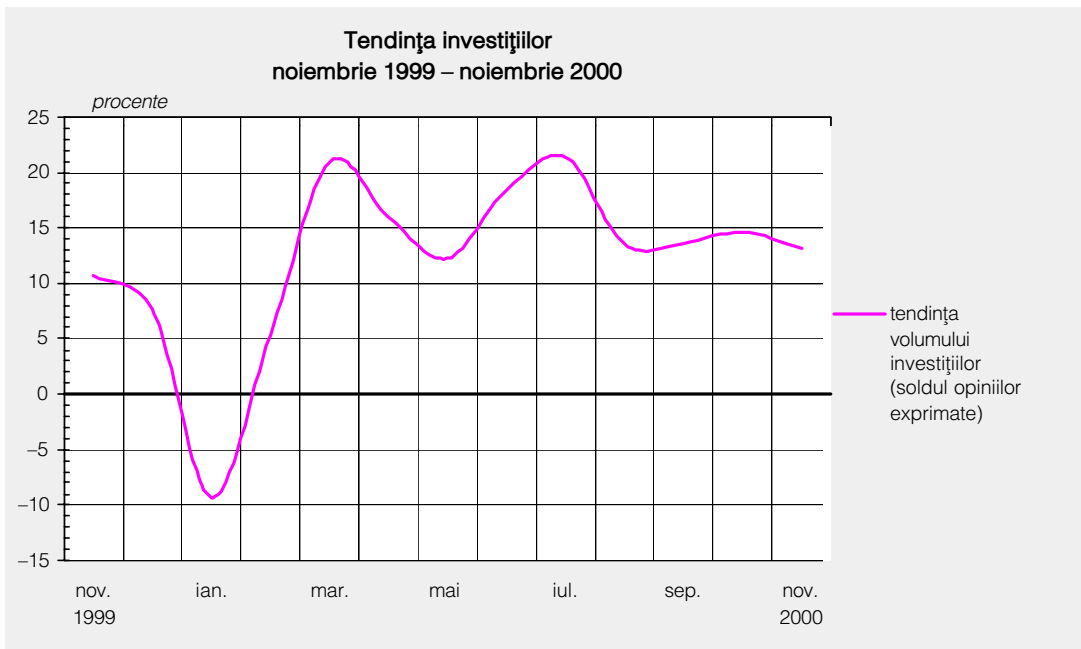
Prețurile producției industriale vor continua să crească

Reducerea puterii de cumpărare și necesitatea evitării acumulării de stocuri de produse finite au determinat o parte a producătorilor din industria metalurgică, industria de construcții și industria de prelucrare a lemnului să estimeze că vor efectua reduceri de prețuri.

Evoluție pozitivă a activității de investiții

Investiții

Tendința pozitivă în ceea ce privește evoluția investițiilor se menține și în luna noiembrie.

Trend pozitiv al volumului de investiții

Aproape 19 la sută dintre participanții la sondaj apreciază că procesul investițional dispune de resurse și va avea o evoluție ascendentă comparativ cu luna anterioară. Astfel de aprecieri au fost făcute de agenții economici din industria chimică, industria mijloacelor de transport, industria de prelucrare a petrolului, industria textilă și industria de prelucrare a lemnului.

Estimări mai puțin optimiste (reprezentând aproape 6 la sută din opiniile exprimate) privind evoluția volumului de investiții pentru luna noiembrie se regăsesc la agenții economici din ramurile: mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, edituri, poligrafie, extracția și prepararea cărbunelui și a minereurilor metalifere, extracția petrolului și a gazelor naturale.

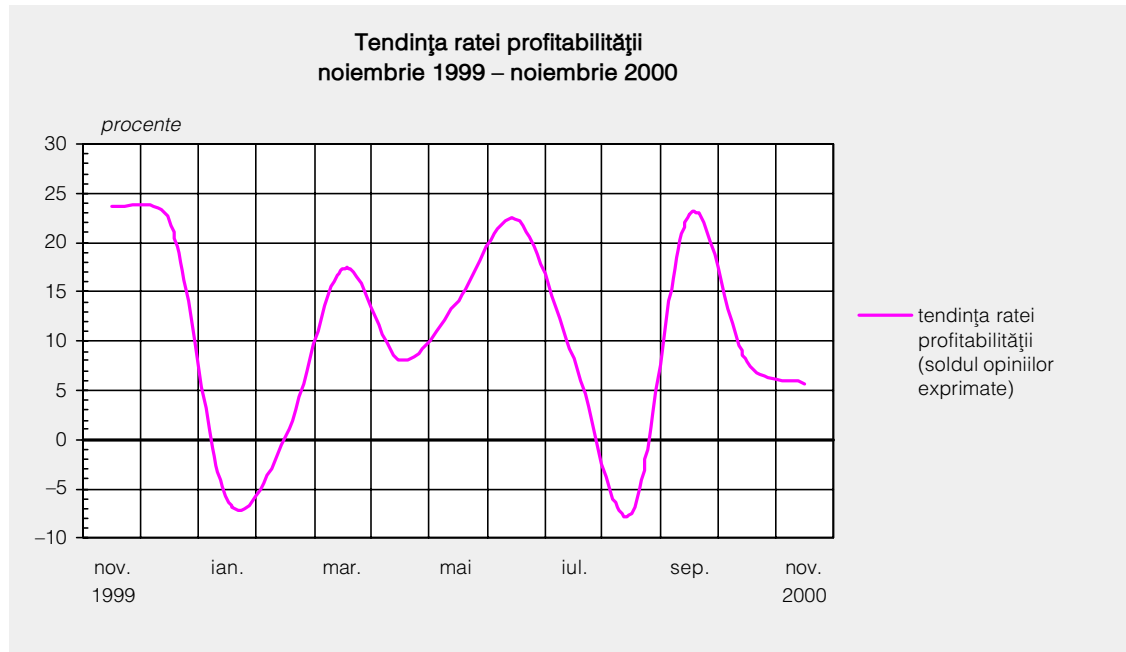
Peste 75 la sută dintre participanții la sondaj apreciază că volumul investițiilor nu se va modifica.

Profitabilitate

Estimări optimiste privind evoluția profitabilității

Deși mai reduse față de luna anterioară, opiniile favorabile unei evoluții ascendente a ratei profitabilității se păstrează și în această lună. Un procent de 12 la sută dintre respondenți, în principal proveniți din industria chimică, industria materialelor de construcții, industria de mașini și echipamente și industria de prelucrare a lemnului, anticipează o îmbunătățire a performanțelor și deci o evoluție ascendentă a ratei profitabilității.

Evoluție pozitivă a ratei profitabilității

În condițiile creșterii continue a prețurilor, menținerea, dar mai ales obținerea unui nivel de rentabilitate satisfăcător, constituie scopuri din ce în ce mai greu de atins.

O rată mai redusă a profitabilității este estimată de aproape 7 la sută dintre participanții la sondaj. Din această categorie fac parte agenții economici din industria poligrafică (90 la sută) și industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou (70 la sută), precum și de o parte a celor din sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă (18 la sută), industria materialelor de construcții (14 la sută), industria alimentară (17 la sută) și industria de construcții (11 la sută). Un procent ridicat dintre cei chestionați (78 la sută) preconizează că finalizarea lucrărilor de modernizare și de re tehnologizare aflate în curs, precum și preocuparea pentru reducerea costurilor de producție vor conduce la menținerea nivelului actual de rentabilitate.

Evaluarea volumului comenzilor totale

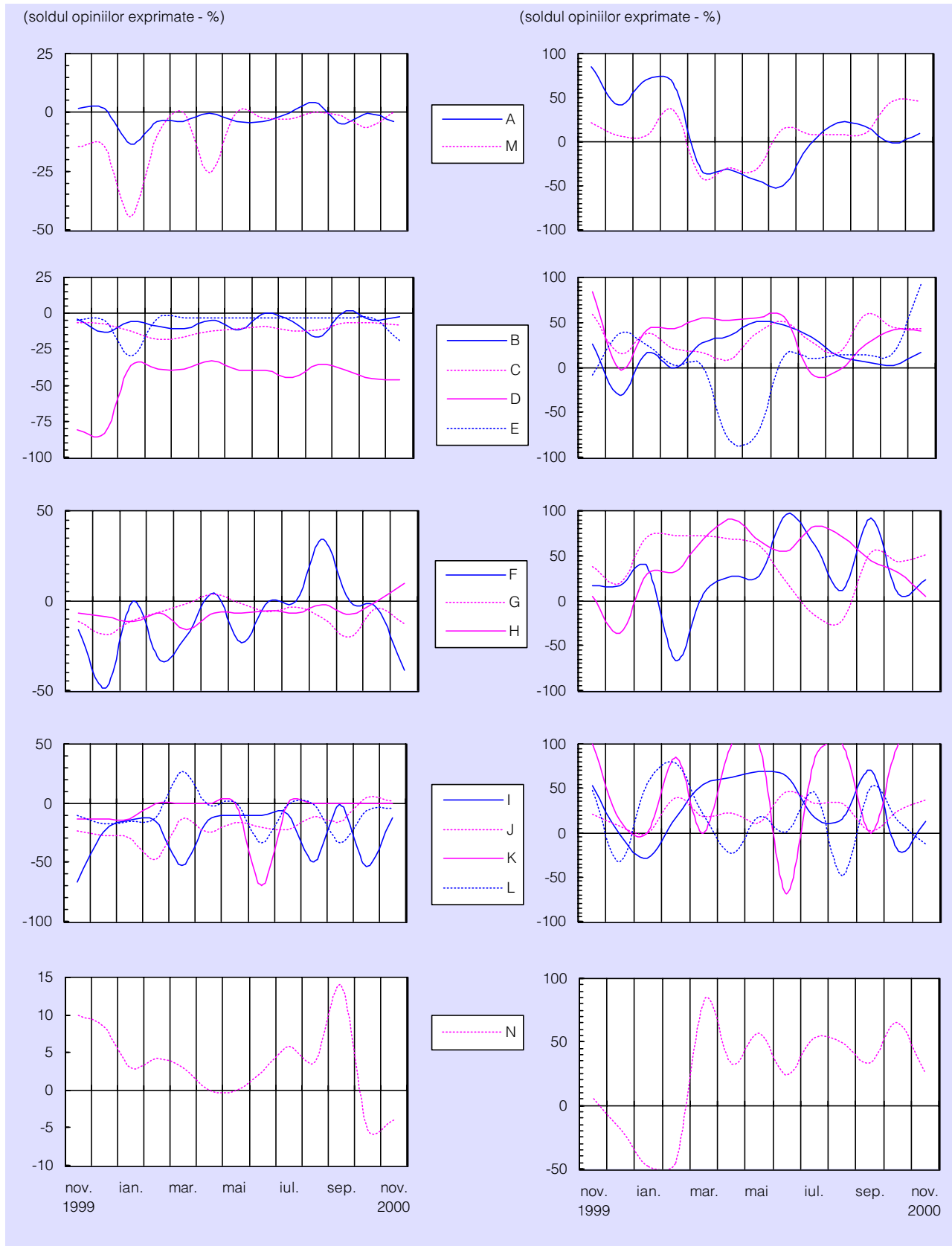
Evaluarea volumului comenzilor pentru export

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

Evaluarea stocurilor de materii prime

Tendința preconizată a producției

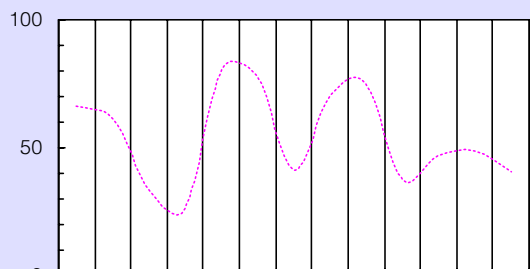
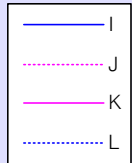
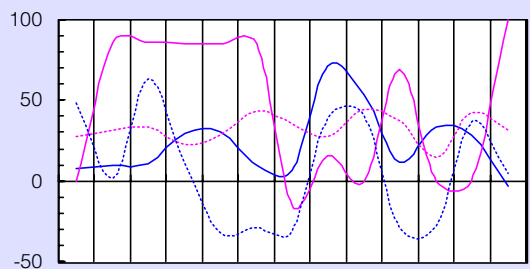
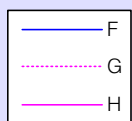
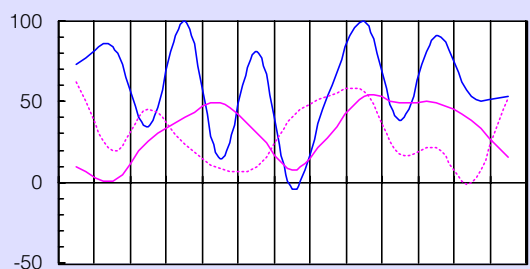
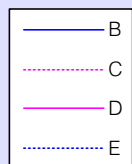
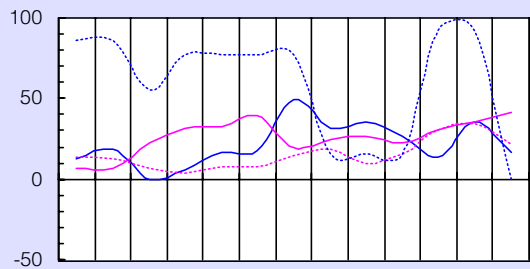
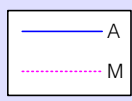
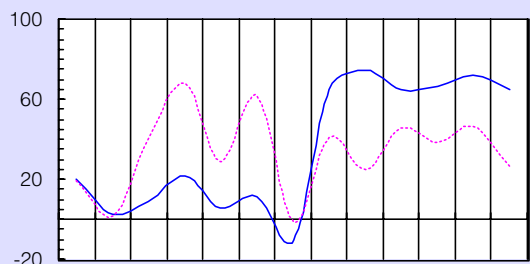

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

Tendința prețurilor de desfacere

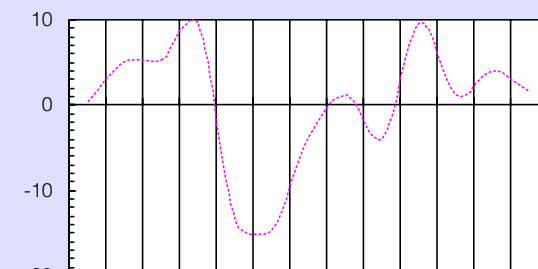
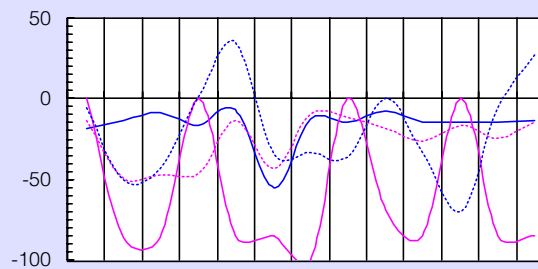
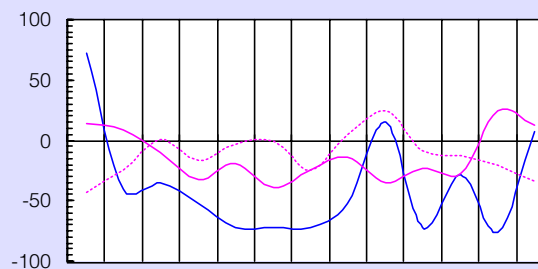
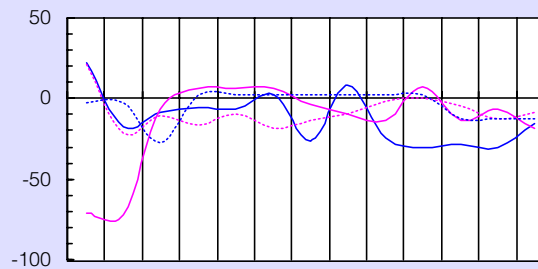
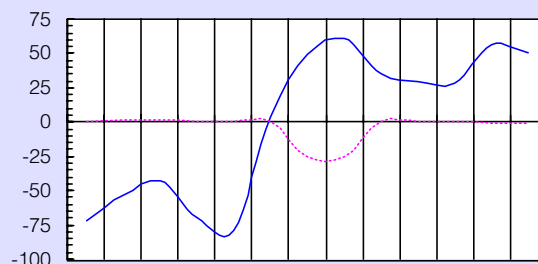
Evaluarea stocului de produse finite

(soldul opiniilor exprimate - %)

nov. 1999 ian. mar. mai iul. sep. nov. 2000

(soldul opiniilor exprimate - %)

nov. 1999 ian. mar. mai iul. sep. nov. 2000

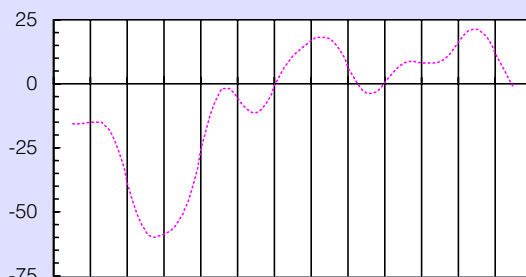
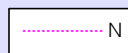
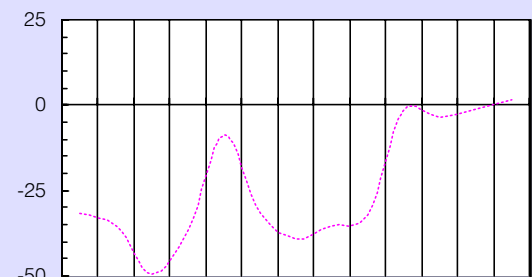
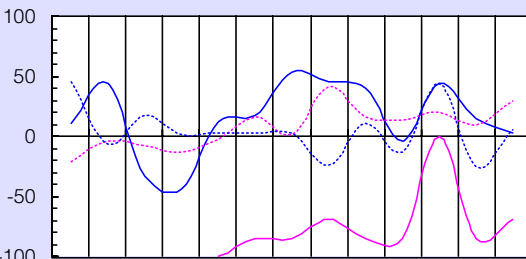
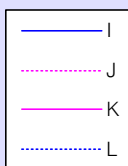
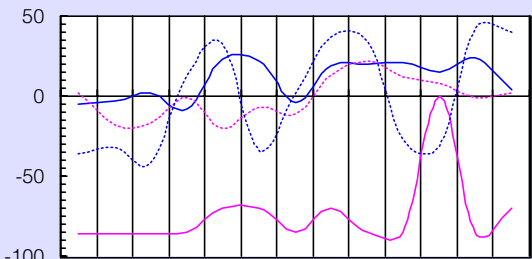
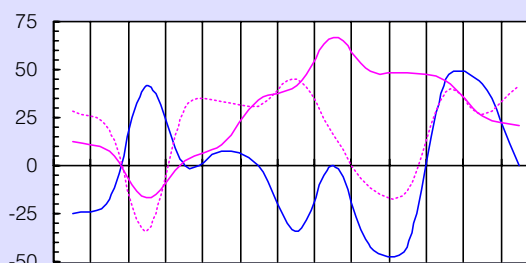
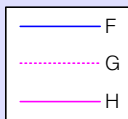
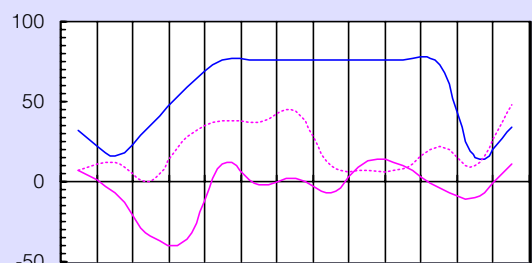
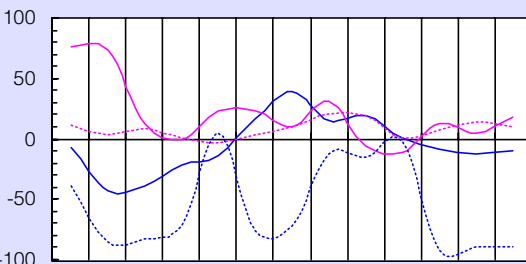
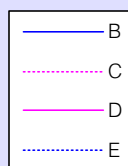
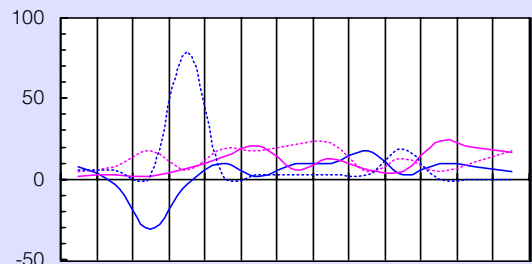
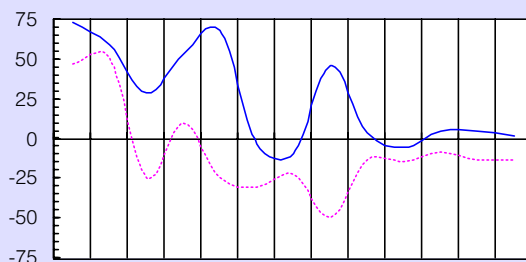
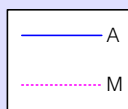
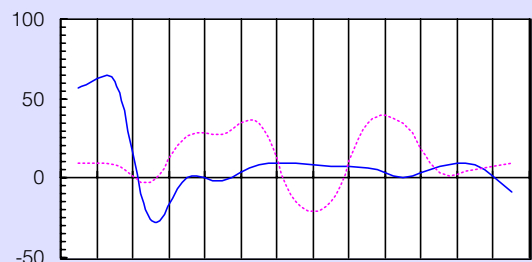
Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

Evaluarea investițiilor

Evaluarea ratei profitabilității

(soldul opiniilor exprimate - %)

(soldul opiniilor exprimate - %)

nov. 1999   ian.   mar.   mai   iul.   sep.   nov. 2000

nov. 1999   ian.   mar.   mai   iul.   sep.   nov. 2000

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

Precizări metodologice

Sondajul de conjunctură se desfășoară cu sprijinul sucursalelor Băncii Naționale a României și cuprinde un eșantion național de peste 380 unități industriale și de construcții, selectate astfel încât să fie reprezentative pentru economia județelor și, de preferință, să fie diferite ca dimensiuni și profil.

Întreprinderile cuprinse în eșantion fac parte din următoarele ramuri:

- A** - extracția și prepararea cărbunelui; extracția petrolului și gazelor naturale; extracția și prepararea minereurilor metalifere; alte activități extractive;
- B** - alimentară și băuturi; produse din tutun;
- C** - textilă și produse textile; confecții din textile, blănuri și piele; pielărie și încălțăminte;
- D** - prelucrarea lemnului; celuloză, hârtie și carton; mobilier;
- E** - edituri, poligrafie și reproducerea înregistrărilor pe suport;
- F** - prelucrarea petrolului, cocsificarea cărbunelui și tratarea combustibililor nucleari;
- G** - chimie și fibre sintetice și artificiale; prelucrarea cauciucului și a maselor plastice;
- H** - materiale de construcții; industria sticlei, porțelanului și faianței;
- I** - metalurgie; construcții metalice și produse din metal;
- J** - mașini și echipamente; echipamente și aparate electrice;
- K** - mijloace ale tehnicii de calcul și de birou; echipamente, aparate de radio, televiziune și comunicații; aparatură și instrumente medicale, de precizie, optică și ceasornicărie;
- L** - mijloace de transport;
- M** - producția, transportul și distribuția de energie electrică și termică, gaze și apă caldă;
- N** - construcții.

Sondajul efectuat asigură respectarea principiului statistic al confidențialității datelor individuale.

Pentru completarea răspunsurilor la întrebările chestionarului, se cere aprecierea calitativă a tendinței indicatorilor economici, prin marcarea uneia dintre variantele: ascendent, descendent, suficient, insuficient, normal, nemodificat, etc.

Prin prelucrarea datelor, se obține procentajul opiniilor exprimate pentru fiecare dintre variantele de răspuns, iar apoi se calculează soldul acestora, prin diferența dintre totalul opiniilor ce se exprimă pentru "ascendent" ("mai mult decât suficient") și totalul opiniilor care se exprimă pentru "descendent" ("insuficient"). Procentajul răspunsurilor care indică stabilitate sau normalitate în evoluția indicatorilor nu este luat în calculul acestui sold.

Pentru a asigura omogenitatea datelor, eșantionul de întreprinderi se menține pe timp de minimum 12 luni calendaristice.

Pentru agregarea datelor la nivel național se folosesc trei criterii de ponderare, și anume: cifra de afaceri, numărul de personal la data de 31 decembrie a anului anterior și numărul de personal în luna anterioară efectuării sondajului.

Notă

*Redactarea buletinului a fost finalizată în data de 15 noiembrie 2000.
Agregarea și prelucrarea informațiilor furnizate de sucursalele Băncii Naționale a României, redactarea și tehnoredactarea buletinului au fost realizate de Direcția Studii și Publicații, tel. 01/312.43.75, fax 01/314.97.52
Reproducerea publicației este interzisă, iar utilizarea datelor în diferite lucrări este permisă numai cu indicarea sursei.
internet: <http://www.bnro.ro>*